

«زمان پیشنهادی: ۶ دقیقه»

درس‌های ۲ تا ۶ زبان فارسی ۲

۱- در کدام گزینه اشکال نگارشی وجود ندارد؟

- ۱) این قانون تنها مشمول متولدان سال ۱۳۶۲ می‌شود.
- ۲) این نامه با پست سفارشی برایت فرستاده خواهد شد.
- ۳) بررسی دوباره‌ی ماجرای مشروحه کمی بعید به نظر می‌رسد.
- ۴) دستگاه تهویه‌ی هوا در این کارگاه ضروری است.

۲- کدام جمله نیاز به ویرایش ندارد؟

- ۱) دو هفته است که دنبال منزل استجاره‌ای به تمام دفاتر مشاور مسکن سرزده‌ام، اما هنوز به نتیجه‌ی دلخواه نرسیده‌ام.
- ۲) با امضای این قرارداد، انجام طرح ایجاد بازار مشترک میان ایران و کشورهای همسایه، سرعت بیشتری خواهد یافت.
- ۳) مردم هر دو کشور ایران و تاجیکستان، برای گسترش روابط فرهنگی و سیاسی علاقه نشان می‌دهند.
- ۴) از دوران کودکی با اشعار مولانا و حافظ، انس و الفت داشت و از آن‌جا که از ذوق و قریحه‌ی ادبی نیز برخوردار بود، اشعار سخته‌ای می‌سرود.

۳- برای گذراکردن کدام یک از فعل‌های زیر نمی‌توان از تکواژ «ان» کمک گرفت؟

۱) افتادم	۲) بایست	۳) می‌جهد	۴) خواهد‌خندید

۴- در کدام یک از گزینه‌های زیر، «صامت میانجی» به کار رفته‌است؟

۱) بزرگان	۲) کودکان	۳) پلکان	۴) دوگانه

۵- کدام گزینه به ویرایش زبانی نیاز دارد؟

- ۱) نوشتن انشاء توانایی ذهن را برای بیان دانسته‌ها و خواسته‌ها بالا می‌برد.
- ۲) این گروه قصد صعود به پنج قله از بلندترین قله‌های هیمالیا را دارند.
- ۳) ترویج ورزش همه‌گانی، یکی از راه‌های ارتقای سلامتی در جامعه است.
- ۴) بازرسان وزرات بهداشت بر تولید و توزیع بسیاری از کالاها نظارت می‌کنند.

۶- در بیت «بگفتا گر بخواهد هرچه داری؟ / بگفت این از خدا خواهم به زاری» کدام گزاره درست است؟

- ۱) حذف مفعول به قرینه‌ی لفظی دیده‌می‌شود.
- ۲) حذف جمله به قرینه‌ی معنایی دیده‌می‌شود.
- ۳) حذف فعل به قرینه‌ی لفظی دیده‌می‌شود.
- ۴) هیچ حذفی دیده‌نمی‌شود.

۷- در کدام گزینه صامت میانجی به کار نرفته است؟

۱) گرسنگی	۲) ماه‌رویان	۳) منسوجات	۴) فیروزه‌ای

۸- املاي همزه در کدام یک از واژه‌های زیر درست نیست؟

۱) نشئت	۲) تأکید	۳) رئفت	۴) جرئت

پاسخ کلیدی

۳ (۴)

۱ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

۱ (۸)

۳ (۷)

۲ (۶)

۲ (۵)

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی - تحلیلی

۱- گزینه‌ی ۲

گزینه‌ی نخست: قوانین «شامل» می‌شوند.

گزینه‌ی دوم: در زبان فارسی میان زن و مرد تفاوتی نیست؛ بنابراین نباید صفت‌های وام‌گرفته از زبان عربی را با «ه/ه» - که در زبان عربی نشانه‌ی «تأنیث» است - همراه کرد؛ برای نمونه باید از کاربرد ترکیب‌های زیر خودداری کنیم:

گزینه‌ی سوم: خانم مریره، معلّم مفرمه، پرونده‌ی مفتومه، آرای مأفوزه، رسوم معموله، آثار مکشوفه، آمار منتشره، ماجرای مشروفه تهویه خود یعنی «عوض کردن هوا» بنابراین «تهویه‌ی هوا» حشو است.

۲- گزینه‌ی ۴

گزینه‌ی نخست: **منزل استیجاری** (کرایه‌ای) صحیح است؛ «استجاره» به معنی پناه‌خواستن است.

گزینه‌ی دوم: واژه‌ی «انجام» به معنای «پایان» است و نباید آن را به جای «اجرا» به کار برد؛ نمونه:

انجام طرح ایجاد بازار مشترک ← اجرای طرح ایجاد بازار مشترک («انجام» درست به کار نرفته است).

این طرح ظرف چه مدّت به انجام (= پایان) خواهد رسید؟ («انجام»، درست به کار رفته است).

گزینه‌ی سوم: حرف اضافه‌ی «علاقه»، «به» است، نه «برای» ← مردم هر دو کشور ایران و تاجیکستان به گسترش روابط فرهنگی و سیاسی علاقه نشان می‌دهند.

تنها گزینه‌ای که نیاز به ویرایش ندارد، گزینه‌ی چهارم است («سخته»: سنجیده).

۳- گزینه‌ی ۱

فعل ناگذر ← فعل گذرا

افتادم ← انداختم (به جای «افتاندم»!)

بایست ← بایستان

می‌جهد ← می‌جهاند

خواهد خندید ← خواهد خنداند

۴- گزینه‌ی ۳

بزرگان = بزرگ + ان؛ **کودکان** = کودک + ان؛ **پلکان** = پله + ک + ان («کان» حالت خاصی از تکواژ «ان» است که صامت «ک» به آن افزوده شده است)؛ **دوگانه** = دو + گانه، در این مورد نباید «گانه» را متشکل از صامت «گ» و تکواژ «انه» به‌شمار آورد؛ زیرا برای ساختن صفت بیانی از اعداد، به تمامی آن‌ها پسوند «گانه» افزوده می‌شود، چه اعدادی که به مصوّت ختم می‌شوند (مانند «دو» و «سه») و چه اعدادی که به صامت پایان می‌یابند (مانند «یک»، «چهار» و «پنج»):

یک‌گانه (یگانه)، دوگانه، سه‌گانه، چهارگانه، پنج‌گانه و ...

و از آن‌جا که نمی‌توان گفت در «چهارگانه»، «پنج‌گانه» و ... «گ» صامت میانجی است (زیرا واج پایانی در چهار، پنج و ... اصلاً مصوّت نیست که نیازی به صامت میانجی باشد) نتیجه می‌گیریم که در ساخت صفت‌های بیانی از اعداد، همیشه پسوند «گانه» به کار می‌رود.

در واژه‌ی «بچگانه»، «گ» صامت میانجی است و پسوند به کار رفته در این واژه در اصل «انه» است که صامت «گ» با آن همراه شده است؛ زیرا «بچه» به مصوّت / _ / ختم می‌شود، اما در دیگر واژه‌های این گروه مانند کودگانه، پسرانه، دخترانه، مردانه، زنانه و ... پسوند «انه» بدون همراهی صامت میانجی «گ» ظاهر شده است که علت آن نیز روشن است.

۵- گزینه‌ی ۲

ویرایش فنی مربوط به رسم‌الخط، املا و پاراگراف‌بندی می‌شود اما دیگر نکته‌های ویرایشی، از نوع ویرایش زبانی به‌شمار می‌آیند.

- گزینه‌ی نخست: رسم‌الخط «انشاء» غلط است و باید به شکل «انشاء» باشد (ویرایش فنی).
 گزینه‌ی دوم: «گروه» اسم جمع است و باید با فعل مفرد به کار رود: دارند ← دارد (ویرایش زبانی).
 گزینه‌ی سوم: رسم‌الخط «همگانی» اشتباه است (ویرایش فنی).
 در گزینه‌ی چهارم، هیچ ایراد ویرایشی (چه فنی چه زبانی) به چشم نمی‌خورد.

۶- گزینه‌ی ۲

از پایان مصراع نخست، جمله‌ی «چه خواهی کرد؟» حذف شده‌است و از آن‌جا که چنین جمله‌ای در این بیت تکرار نشده‌است، این حذف به قرینه‌ی معنایی صورت پذیرفته‌است نه لفظی.
 در مصراع دوم، «این» مفعول فعل «خواهم» است و مرجع آن «گر بخواهد هرچه دارم» است؛ پس مفعول فعل «خواهم» حذف نشده‌است بلکه ضمیر جانشین آن شده.

۷- گزینه‌ی ۳

گرسنگی: گرسنه (گرسن) + گ + ی
 منسوجات: منسوج (بافته) + ات
 ماه‌رویان: ماه‌رو + ی + ان
 فیروزه‌ای: فیروزه (= فیروز) + ی + ای

همان‌گونه که می‌بینید، حرف «ج» در «منسوجات» بخشی از واژه‌ی «منسوج» است نه صامت میانجی (منسوجات ≠ منسو + ج + ات)؛ برخلاف واژه‌هایی هم‌چون «کارخانه‌جات، سبزیجات، مرتباجات» و... که در آن‌ها «ج» صامت میانجی است

۸- گزینه‌ی ۴

همزه‌ی ماقبل مفتوح همیشه به شکل «أ» نوشته می‌شود؛ نمونه: رأس، تَلَأُوْ